

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 398)

388 Sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/594)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : 101-1143/1310

2.4.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 19.12.1996 tarihinde kararlaştırılan "388 Sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

GENEL GEREKÇE

388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 1989 yılında GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtı kurulmuştur. Teşkilâtın amacı bölge kapsamına giren yörelerin süratle kalkındırılması için malî kaynaklar ve mekan kullanımının entegre bir yaklaşımla ele alınması, bunların planlar ve yıllık programlarla yönlendirilmesi ve sektörel bazda yıllık yatırımların koordine edilmesidir.

388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin GAP Bölge Kalkınma İdaresi'ne vermiş olduğu görev ve yetkiler, idarenin amacını gerçekleştirmesinde yetersiz kalmaktadır. Teşkilâtın asli görevi olan kuruluşlar arası koordinasyonda malî kaynak yetersizliğinden dolayı etkili olunamamaktadır. Genelde etkin bir koordinasyon yeterli malî destekle sağlanabilir. Oysa Teşkilâtın gelirleri söz konusu malî kaynağı yaratmaktan çok uzaktır. Bu nedenle 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yapılacak değişiklikle bu malî kaynağın Teşkilât Bütçesine konulması yoluna gidilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9. maddesinde yeralan Teşkilât gelirlerine Genel Bütçeden ayrılacak ödeneklere ilave olarak Hazine Müsteşarlığı'na sağlanacak hibe ve krediler ile diğer gelirler ilave edilmiştir.

Teşkilâtın yürütmekte olduğu projelerin yanında etkin bir koordinasyonun sağlanması, Teşkilâtın gelirlerinin belirli prensiplere bağlanması ile mümkündür. Bu sayede Teşkilâtın Bütçesi gerek kendi bünyesinde GAP Master Planı'na göre yürütülmesi gereken projelerin finansmanında, gerekse diğer kamu kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen ve yürütülecek olan projelerin finansman açıklarının yapılacak plan ve programlar çerçevesinde karşılanmasında yeterli düzeye gelecektir.

Bu sayede bölgede uygulanmakta olan projeler arası koordinasyon ve en önemlisi projelerin senkronizasyonu etkin bir şekilde sağlanacak ve projeler bir an önce devreye girerek beklenen düzeyde üretim yapmaları sağlanacaktır.

Geçici Madde 1. – Ek bütçenin yapılması için Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 2 aylık süre öngörülmektedir.

Madde 2. – Yürürlük maddesidir.

Madde 3. – Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 11594

24.11.1997

Karar No. : 14

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 2.4.1997 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 8.4.1997 tarihinde Komisyonumuza havale edilen, ayrıca; Başbakanlığın 3.11.1997 tarih ve B.02.0.KKG/101-1143 sayılı yazısı ile komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi talep edilen, “388 Sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı”, Komisyonumuzun 21.11.1997 tarihinde yaptığı 17 nci Birleşimde, Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Salih Yıldırım’ın başkanlığında, Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı ve GAP İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin tüm sektörler itibariyle topyekûn kalkındırılması için malî kaynaklar ve mekan kullanımının entegre bir yaklaşımla ele alınması ve bunların planlar, yıllık programlar ve projelerle yönlendirilmesi, koordine ve kontrol edilmesi amacıyla, 27.10.1989 tarihli ve 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtı kurulmuştur.

Ancak, geçen zaman süreci içerisinde, söz konusu Teşkilâta mevcut mevzuat uyarınca tahsis olunan gelirlerin; yukarıda belirtilen faaliyetlerini layıkıyla yerine getirebilmesi için yeterli olamacağı anlaşılmıştır. Bu nedenle, Teşkilâtın yürütmekte olduğu projelerin yanında, projeler arası etkin bir koordinasyonun da sağlanabilmesini teminen, teşkilâtın gelirlerinin artırılması gerekmektedir. Teşkilâtın gelirleri artırıldığı takdirde, bölgede uygulanmakta olan projeler arası koordinasyon ve daha önemlisi projelerin senkronizasyonu etkin bir şekilde sağlanacak ve kısa zamanda arzu edilen üretim düzeyine ulaşılabacaktır.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; Bölgenin hızlı ve etkin bir şekilde kalkındırılabilmesini teminen, Teşkilâta, mevcut gelirlerine ek olarak, genel bütçeden ödenek tahsis edilmesi, hibe, kredi, faiz ve kira gelirleri ile bağışlardan da kaynak kullanımı imkânı getirilmesi suretiyle, ilave gelirler sağlanmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde;

– Güneydoğu Anadolu Projesine ilişkin 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin bir bütünü halinde görüşülerek İdarenin etkinliğinin artırılması ve ihtiyaç duyulan noksanlıkların giderilmesi için, daha kapsamlı bir düzenleme getirilmesinde yarar görüldüğü,

– Güneydoğu Anadolu Projesinin sadece enerji ve sulama projesi olmadığı, projenin ağırlıklı bir sanayiye öngördüğü, entegre bir proje olduğu,

– Bölgede hızlı ve etkin bir kalkınmanın sağlanabilmesini teminen, söz konusu Teşkilâtın büyük görevler üstlendiği, getirilen düzenleme ile gelirlerinin artırılacağı ve bu suretle de hizmetlerin daha iyi yürütüleceği inancı içinde bulunulduğu,

– Güneydoğu Anadolu Projesinin gerekliliğine katıldığı ancak, bölgelerarası gelişmişlik farklarının giderilebilmesi için Doğu Anadolu Projesinin de canlandırılmasının gerektiği,

Şeklinde görüş ve önerileri takiben, Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

– Güneydoğu Anadolu Projesinin, dünyanın en büyük 20 mega projesinden biri olduğu Doğu Anadolu Projesinin de, zaman içinde, imkânlar ölçüsünde faaliyete geçirileceği, diğer projelerin de bunları takip edeceği,

– İdarenin sadece koordinasyon sağlama görevini üstlendiği, hizmetlerin daha etkin bir yapıya kavuşturulması için merkeziyetçilikten kurtulunması gerektiği, Güneydoğu Anadolu Projesinin beklentilerin çok gerisinde bir üretimi gerçekleştirdiği, Bölgenin bütçeye katkısının yüzde 4, bütçeden aldığı payın yüzde 21 düzeyine ulaştığı, Bölgenin ülke kalkınmasında daha etkin bir hale getirilmesi için, projenin kısıtlı gelirlerinin dış kaynaklar ile desteklenmesi ve GAP İdaresinin yaptırım gücünü artırıcı tedbirlerin alınması gerektiği,

– Bölgedeki yatırımlara, halihazırda uluslararası kuruluşlarca katkı sağlanmadığı, ancak; Dünya Bankası ile Avrupa Birliğinin, büyük bölümü hibe şeklinde olmak üzere yatırım talebinde bulunduğu,

– Projeye, günümüze kadar 1 katrilyon 614 milyar lira harcandığı, Karakaya ve Atatürk Barajlarının getirisinin yapılan bu harcamaları karşılamış durumda bulunduğu,

İfade edilmiştir.

Bu görüşmeleri takiben Tasarı ve Gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

– Çerçeve 1 inci maddesi, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller çerçevesinde, anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin tarih ve adı ile “Harcamalar” başlıklı 9 uncu maddesi başlığında da değişiklik yapıldığının belirtilmesi, bağlı 9 uncu maddesinin ise, Teşkilâtın gelirlerinin artırılması hususunda bir esneklik sağlanması ve bütçenin hazırlanmasına ilişkin usullere açıklık getirilmesi amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle,

– Geçici 1 inci maddesi aynen,

– Çerçeve 1 inci maddeye bağlı 9 uncu maddede yapılan düzenleme ile daha önce İdare'nin gelirleri arasında yeralan fonlardan elde edilecek gelirlerin gerçekleştirme imkânı kalmaması nedeniyle, Kamu Ortaklığı Fonunun mevcut yükümlülüğünü yerine getirebilmesi amacıyla, metne yeni Geçici 2 nci maddenin ilave edilmesi suretiyle,

– Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen,

Kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyon tarafından Başkanlık Divanına verilen yetkiye dayanılarak, Tasarının başlığında, kanun tekniğine uygunluk açısından gerekli düzeltme yapılmıştır.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Biltekin Özdemir
Samsun
Sözcü
Hüseyin Yayla
Hatay
Üye
Mustafa Küpeli
Adana
Üye
Aydın Tümen
Ankara
Üye
Cafer Tufan Yazıcıoğlu
Bartın
Üye
Mustafa Çiloğlu
Burdur
Üye
Hilmi Develi
Denizli
(İmzada Bulunamadı)
Üye
Mustafa Balçılar
Eskişehir
Üye
Refik Aras
İstanbul
Üye
Esat Bütün
Kahramanmaraş
Üye
Çetin Bilgir
Kars
Üye
Nurettin Kaldırımçı
Kayseri
(İmzada Bulunamadı)
Üye
Hayrettin Uzun.
Kocaeli

Başkanvekili
Metin Şahin
Antalya
Kâtip
Miraç Akdoğan
Malatya
Üye
Sait Açıba
Afyon
(İmzada Bulunamadı)
Üye
Süleyman Hatinoğlu
Artvin
Üye
Abbas İnceayan
Bolu
Üye
Ali Rahmi Beyreli
Bursa
Üye
Aslan Polat
Erzurum
(İmzada Bulunamadı)
Üye
Halil Yıldız
İsparta
(İmzada Bulunamadı)
Üye
Algan Hacaloğlu
İstanbul
Üye
Şinasi Altuner
Karabük
Üye
Hadi Dilekçi
Kastamonu
Üye
Necdet Tekin
Kırklareli
(İmzada Bulunamadı)
Üye
Mustafa Ünal
Konya
(İmzada Bulunamadı)

Üye

Süleyman Çelebi
Mardin

Üye

Abdüllatif Şener
Sivas
(İmzada Bulunamadı)

Üye

Ertuğrul Eryılmaz
Sakarya

Üye

Doğan Baran
Niğde
(İmzada Bulunamadı)

Üye

Cevat Ayhan
Sakarya

Üye

Cemal Alişan
Samsun
(İmzada Bulunamadı)

Üye

Yıldırım Aktürk

Uşak

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

388 SAYILI GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ TEŞKİLÂTİNİN KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. – 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin “Harcamalar” başlıklı 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdarenin gelirleri

Madde 9. – Bu Kanun Hükmünde Kararname ile verilen görevlerin İdare tarafından yerine getirilmesi için yapılacak her türlü giderler aşağıdaki kaynaklardan karşılanır.

a) Başbakanlık Kamu Ortaklığı Fonu ile Toplu Konut Fonlarından Bakanlar Kurulunca GAP İdaresi’ne ayrılacak ödenekler,

b) Genel Bütçeden ayrılacak ödenekler,

c) Hazine Müsteşarlığı’nca sağlanacak hibe ve krediler,

d) Faiz, hizmet, kira gelirleri ve her türlü yardım ile sair gelirler.

DPT ve Hazine Müsteşarlıkları ile Maliye Bakanlığı’nın Koordinatörlüğünde GAP İdare-si Başkanlığı’nca hazırlanacak bütçe, Başbakan veya görevlendireceği Bakanın onayı ile yürürlüğe girer. Bu bütçe içerisinde yatırım niteliğinde olan projeler yıllık yatırım programlarının hazırlanması ile ilgili usul ve esaslara tabidir.”

İta amiri GAP İdare-si Başkanı’dır. Başkan bu yetkisini yardımcılara devredebilir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN

KABUL ETTİĞİ METİN

GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ TEŞKİLÂTİNİN KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. – 27.10.1989 tarihli ve 388 sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdare-si Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin “Harcamalar” başlıklı 9 uncu maddesi, başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İdarenin gelirleri

Madde 9. – Bu Kanun Hükmünde Kararname ile verilen görevlerin İdare tarafından yerine getirilmesi için yapılacak her türlü giderler aşağıdaki kaynaklardan karşılanır.

a) Başbakanlık bütçesine konulacak ödenekler,

b) Her türlü yardım, kredi, hibe ve bağışlar,

c) Faiz, hizmet, kira gelirleri ile sair gelirler.

Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı ve Hazine Müsteşarlıkları temsilcileri ile koordine edilerek GAP İdare-si Başkanlığınca hazırlanacak bütçe, Başbakanın onayı ile yürürlüğe girer. Bütçe ile öngörülen yatırım projeleri yıllık yatırım programlarının hazırlanması ile ilgili usul ve esaslara tabidir.

İta amiri GAP İdare-si Başkanı’dır. Başkan bu yetkisini yardımcılara devredebilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 1. – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde ek bütçe yapılır.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

Prof. Dr. T. Çiller

Devlet Bakanı

N. Ercan

Devlet Bakanı

I. Saygın

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı V.

I. Saygın

Devlet Bakanı

M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı

B. Aksoy

Devlet Bakanı

H. U. Söylemez

Devlet Bakanı

A. Yılmaz

Devlet Bakanı

B. Şeker

Adalet Bakanı

Ş. Kazan

İçişleri Bakanı

M. Akşener

Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. M. Sağlam

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Demirci

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Kahraman

Orman Bakanı

M. H. Dağlı

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 1. – Tasarının Geçici 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. – GAP İdaresine 1997 ve 1998 yılları bütçeleri için Kamu Ortaklığı Fonundan ayrılan miktarlar, bu İdarenin bütçesine ayrıca maledilir.

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Devlet Bakanı

F. Adak

Devlet Bakanı

Doç. Dr. A. Gül

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı

M. Altınsoy

Devlet Bakanı

L. Esengün

Devlet Bakanı

A. C. Tunç

Devlet Bakanı

G. Dağdaş

Devlet Bakanı

T. R. Güneri

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Günbey

Devlet Bakanı

Dr. A. Demircan

Millî Savunma Bakanı

T. Tayan

Maliye Bakanı

Doç. Dr. A. Şener

Bay. ve İskân Bakanı

C. Ayhan

Ulaştırma Bakanı

Ö. Barutçu

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

N. Çelik

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. R. Kutan

Turizm Bakanı

B. Yücel

Çevre Bakanı

M. Z. Tokar